

PEKLENSKA KOMEDIJA

Valentin Cundrič

1

Kupili so za nekaj tisočakov
otročstva mojega visoki grad.
Vračam se pred hišo veseljakov,
siv trkam na zapah.

Kdo je, iz nekdanj ljube
hiše vame zajecija.
Si odmev pokopališčne ure,
si izgnani črni kralj?

Včasih se curek košut
na naš prag nateče:
si njihov, ali si srna iz tulp,
ki jo kaznuje ostro vreme?

Dalje hodi, nimamo ključa,
ne odpiramo že vrsto let,
nočemo, da koščice žulja
obrežejo luč naših teles.

Odhajam. Roga se veriga
pasja, ena izmed spak.
V nedostopno skalo bom zazidal
ta sramotni dan.

2

Na toulouškem pokopališču

Pod mojimi nogami so gomile.
Mrtveci imajo žile polne lecta.
Na uho se jim gosenica obeša.
Včasih tudi kdo zavpije.

Njihovo spanje je tanjše od stekla.
Ljudi sovražijo, le umirajoče
primejo smehljaje za róke,
ki so že daleč od zelenja.

Kadar se spomnijo popoldnevov
na zemlji, so ljubosumni
in jih spomin tako razburi,
da se postarajo za tesno leto.

Kadar pa na zemlji sneži,
mislijo, da srne na skali pojo,
in zvoku pritegnejo,
da se zemlja strese, tako jo boli.

5

Mrtvi so proti gomilam, še bolj
so proti nagrobnikom in zlatemu datumu
smrti. Ko razpadajo, prekolnejo
ptičjo pamet živih. Najmogočnejše
in najčisteje svoj obisk na svetu
konča, kdor je sežgan.
Dovolj so odrasli, pa jih ne
upoštevamo. Kako nas mrze, opravičeno.
Rože, ki jim rasto iz srca,
so njihovi sli, zastopniki med nami,
pa jih zmedemo s prijaznostjo
in celo govoriti pozabijo.

Neprestano bajajo o kresu,
ki bo mednje svoj jambor vsadil
in jih klical po imenu.
In jim prepuščal krmila
po izbiri. Sveta in ljudi se neradi
spominjajo, zato kopljejo
s prerokbo o ognju navzdol,
k pljučem planeta.

Nočejo biti gnoj kot živali.
Človek zasluži človeško usodo.
Najbolj brezmadežno in najdalj
trajajočo. Ko umre, mu je dovolj
živalske oblike in oblek.
Ničesar ne bo potreboval, ker se ne bo
vrnil, preveč podcenjuje našo zadrego.

Nočejo kvasiti jalovih tal.
In res — čemu ta davek, ta desetina
za prejeta meso, ki le boli.
Čemu za meso,
ki spravlja v zadrego, v sramoto,
kadar je iznakaženo,
brez prstanov, brez vek.
Čemu za meso,
ki ga prekladamo iz postelje
v posteljo, naveličani stropov.
Za meso, rojeno za prodajo

in za preužitek kupcev.
In za sramoto, ko ga nihče
več ne mara.

Človek zasluži človeško usodo
vsaj, ko umre.
Ne podkupujmo ga z zagotovitvilo:
še si ljudem podoben!

PO SLEDOVIH MAKEDONSKE BESEDE

Blaže Ristovski

(Konec)

VII. HUDI TRENUTKI ZA MAKEDONSKI JEZIK V SOLI IN KNJIZEVNOSTI »MAKEDONISTIČNA« DEMONSTRACIJA SRBSKE PROPAGANDE IN DIJAŠKI UPORI

Po velikih in dolgotrajnih prizadevanjih bolgarskih domoljubov je sultan leta 1870 v Carigradu objavil znani ferman o ustanovitvi Bolgarskega eksarhata za »bolgarski narod«. V okvir te nove pravoslavne cerkve v Turčiji sta bili vključeni poleg bolgarskih eparhij še niška in pirotska, od makedonskih pa samo veleška. Vse druge »mešane« eparhije so se lahko z referendumom opredelile za priključitev novi cerkvi. To je bila največja zmaga bolgarskega narodnega duha, zakaj v turškem imperiju je priznanje vere pomenilo tudi že priznanje nacionalnosti. Makedonci so se znašli med dvema ognjema: odločiti se je bilo treba, ali naj ostanejo še naprej pod tujerodno, neslovansko carigrajsko grško patriarhijo, ali pa naj sprejmejo povabilo Bolgarov in se pridružijo skupni slovanski pravoslavni cerkvi. Po dolgih pogajanjih so se odločili za drugo možnost. Vendar so postavili pogoj, da se namesto nove cerkve obnovi stara makedonska ohridska nadškofija, in ta naj bi bila spet skupna cerkev. Ta zahteva je izzvala ostro reakcijo bolgarskih prvakov. Na ustanovitvenem zboru eksarhata leta 1871 le-ti makedonskim zastopnikom niso dovolili dostopa, ker so se bali, da ne bi načenjali vprašanja ohridske nadškofije. Zavoljo zunanega in notranjega pritiska so Makedonci nazadnje vendarle privolili, da bodo priznali jurisdikcijo nove cerkve. Po vsej Makedoniji je začelo vreti; najbolj se je to čutilo v samem Ohridu. Spet se je obujala misel na unijo Makedonije z rimskokatoliško cerkvijo, ki bi zagotovila samostojno uniatsko makedonsko cerkev na temelju stare nadškofije. Makedonsko vprašanje, ki se je čedalje pogosteje pojavljalo v stolpeih bolgarskih časnikov, je dobilo nov značaj. Makedonija je začutila pritisk in odgovorila z močno reakcijo. Leta 1873 je poslalo šest makedonskih eparhij papežu skupno prošnjo, naj sprejme unijo. To je pomenilo tako osamosvojitve od Grkov kakor od Bolgarov. Iskanje lastne razvojne poti. Akcija je dobila širši obseg in odločilen